

Input // output

Beleid

Wanneer een overheid het risico loopt failliet te gaan, kan een procyclisch fiscaal beleid optimaal zijn, omdat het voorkomt dat monetair beleid strikter moet worden. Dit concluderen Bonam en Lukkezen aan de hand van theoretisch onderzoek. Als er geen risico op een overheidsfaillissement is, opereren monetair en budgettair beleid onafhankelijk van elkaar en hebben ze geen wederzijdse invloed. Maar wanneer het risico op het niet kunnen voldoen aan betalingsverplichtingen oploopt als gevolg van zwakke fiscale discipline, neemt de effectieve opbrengst van staatsobligaties af, verkopen investeerders

hun obligaties en verhogen zij hun consumptie. Hierdoor gaan de prijzen omhoog, en moet de centrale bank op de hogere inflatie reageren met strikter monetair beleid in de vorm van een hogere rente. Dit zorgt er weer voor dat de overheid moeilijker aan haar renteverplichtingen kan voldoen. Hieruit volgt dat wanneer een overheid zich committeert aan lage overheidsstekorten, zowel monetair als budgettair beleid onafhankelijker wordt.

Bonam, D. en J. Lukkezen (2014) *Fiscal and monetary policy coordination, macroeconomic stability, and sovereign risk*. Tinbergen Institute Discussion Paper, 006.

Arbeidsmobiliteit

Huiseigenaren in achterstandswijken hebben een significant lagere arbeidsmobiliteit, ofwel de kans om te verhuizen voor een baan, dan huiseigenaren in betere wijken. Van Ham en Manley vinden dit effect aan de hand van empirisch onderzoek met gegevens over 274.000 Schotten over de periode 1991–2001. Voor huurders is dit effect echter niet aanwezig. Dit komt doordat huurders in het Verenigd Koninkrijk in de jaren negentig een woning en daarmee een wijk kregen toegewezen, zodat er geen sprake is van selectie-effecten. Deze huurders worden als controlegroep gebruikt, en daaruit concluderen de auteurs dat het gevonden effect bij huiseigenaren geen causaal verband is, maar alleen een selectie-effect. De auteurs stellen daarop dat eerdere onderzoeken die claimen causale effecten te hebben gevonden van het type wijk waarin men opgroeit op sociaal-economische uitkomsten soms niet meer waren dan selectie-effecten.

Ham, M. van, en D. Manley (2013) *Occupational mobility and living in deprived neighbourhoods: housing tenure differences in 'neighbourhood effects'*. IZA Discussion Paper, 7815.

O&O-uitgaven

Bedrijven met hogere uitgaven aan onderzoek en ontwikkeling (O&O) presteren beter op de middellange termijn, ofwel na vijf jaar, waarbij prestaties worden gemeten als het aantal werknemers. Capasso *et al.* vinden zwak bewijs voor deze hypothese aan de hand van empirisch onderzoek met behulp van gegevens over 16.510 Nederlandse bedrijven over de periode 1996–2002. Het effect wordt namelijk niet gevonden wanneer op één tijdstip bedrijven en hun O&O-uitgaven worden geanalyseerd, maar wel wanneer individuele bedrijven over de tijd worden gevolgd.

Capasso, M., T. Treibich en B. Verspagen (2014) *The medium-term effect of R&D on firm growth*. UNU-MERIT Working Paper, 001.

Schuldhelpverlening

Koning onderzoekt de effectiviteit van een schuldhelpverleningsprogramma voor mensen met schulden en een bijstandsuitkering aan de hand van gegevens van een veldexperiment met mensen in Amsterdam. Van participanten in het programma werden de schulden geherstructureerd en daarnaast ontvingen zij tips voor aanvullende uitkeringen en trainingen op het gebied van financieel plannen. De auteur concludeert dat deelname aan het programma samengaat met een acht procent hogere kans om de bijstand te verlaten. Echter, slechts een klein deel van dit effect wordt veroorzaakt door werkherleving omdat de meerderheid zich onttrekt zich aan de beroepsbevolking. Daarnaast blijkt dat ongeveer een derde van de uitgenodigden voor het experiment niet participeerde in het programma, wat er op kan wijzen dat mensen het als onprettig of een inbreuk op hun privacy ervaren. Het programma vereist namelijk diepe inzage in de financiële positie en inkomensstromen van het huishouden.

Koning, P. (2014) *Making work pay for the indebted. The effect of debt services on the exit rates of unemployed individuals*. Tinbergen Institute Discussion Paper, 001.

Woonlasten

Huishoudens in Zaanstad zijn in 2014 van de 35 grootste Nederlandse gemeenten het meeste kwijt aan gemeentelijke belastingen, namelijk 805 euro per jaar. Tilburg is met woonlasten van 532 euro het goedkoopst van de grote gemeenten. De lasten stijgen in 2014 ten opzichte

805

Gemeentelijke woonlasten in euro in Zaanstad in 2014

van 2013 het meest in Amersfoort en Arnhem, namelijk met respectievelijk 5,2 en 4,3 procent. In Maastricht nemen de woonlasten juist met 5,0 procent af.

Janzen, L., M.A. Allers en C. Hoeben (2014) *Kerngegevens belastingen grote gemeenten*. Groningen: COELO.

Bankencrises

In tegenstelling tot economische crises bestaat er geen eenduidige definitie van een bankencrisis. Dit leidt tot grote verschillen tussen databases die gegevens bevatten over bankencrises, zoals het begin en de lengte van een crisis. Dit blijkt uit empirisch onderzoek van Chaudron en De Haan met gegevens uit de drie internationaal meest gebruikte databases. Het gebruik van verschillende gegevensbronnen kan tot significante verschillen in onderzoeksresultaten leiden en daarnaast het opsporen van oorzaken van crises bemoeilijken, evenals het ontwikkelen van waarschuwingssystemen voor bankencrises.

Chaudron, R. en J. de Haan (2014) *Identifying and dating systemic banking crises using incidence and size of bank failures*. DNB Working Paper, 406.

Systeemrisico's

Systeemrisico's in de bankensector ontstaan doordat de risico's die banken lopen gecorreleerd zijn met de risico's van andere banken. Deze correlatie wordt voor gemiddeld 84 procent veroorzaakt doordat banken een vergelijkbare strategie voor portfoliodiversificatie hanteren, waardoor hun opbrengsten gecorreleerd zijn. De rest van het systeemrisico ontstaat bijvoorbeeld doordat banken geld aan elkaar lenen en daardoor onderling verbonden zijn. Dit concluderen Schaeck *et al.* aan de hand van empirisch onderzoek met gegevens van tweehonderd banken in de Verenigde Staten over de periode 2004–2009. Het blijkt dat banken waarvan een groter aandeel van het risico uit het diversificatierisico bestaat significant beter presteerden in de bankencrisis van 2007–2009 dan banken waarbij de interbancaire correlaties meer door andere factoren wordt veroorzaakt.

Schaeck, K., C.S. Biston en W. Wagner (2013) *The two faces of interbank correlation*. European Banking Center Discussion Paper, 015 en CentER Discussion Paper, 077.

Zelfvertrouwen

Investerders die meer zelfvertrouwen hebben, doen significant vaker transacties dan investeerders met minder zelfvertrouwen. Dit blijkt uit empirisch onderzoek van Hoffmann en Post met gegevens over 1.510 klanten van een Nederlandse aandelenhandelaar over de periode 2008–2009. Een reden hiervoor kan zijn dat investeerders met meer zelfvertrouwen eerdere opbrengsten, ook al zijn deze erg volatiel, zwaarder laten meewegen bij investeringbeslissingen ten opzichte van betrouwbare, publieke informatie.

Hoffmann, A.O.I. en T. Post (2013) *How does investor confidence lead to trading? Theory and evidence on the links between investor return experiences, confidence, and investment beliefs*. Netspar Discussion Paper, 067.

Reboundeffect

Als producten efficiënter worden geproduceerd en gebruikt, worden ze vaak ook goedkoper, waardoor de vraag ernaar toeneemt. Dit staat bekend als het reboundeffect. Wanneer bijvoorbeeld het gebruik van een auto door efficiëntieverbeteringen zuiniger wordt, neemt in theorie de milieudruk af doordat minder CO₂ wordt uitgestoten. Het kan echter zo zijn dat mensen, omdat autorijden nu ook goedkoper wordt, ook meer gaan rijden, waardoor het positieve effect op het milieu weer teniet wordt gedaan. Dit blijkt uit theoretisch onderzoek en een literatuurstudie van Oosterhuis *et al.*

Oosterhuis, F., J. Bouma en A. Hanemaaijer (2013) *Het reboundeffect bij resource efficiency*. Amsterdam: Instituut voor Milieuvraagstukken.

Afvalinzameling

Een afvalinzamelingssysteem waarbij per eenheid moet worden betaald, zoals per gewicht, vuilniszak of per ophaalronde, zorgt voor lagere kosten van afvalverwerking voor gemeentes. Dit concluderen Dijkgraaf en Gradus aan de hand van empirisch onderzoek met gegevens over de periode 1998–2012. Het blijkt dat een systeem waarbij per zak wordt afgerekend het goedkoopst is voor gemeentes, gevolgd door respectievelijk betaling per ophaalbeurt, voor aangeboden gewicht en ten slotte aangeboden volume. Een systeem waarbij per ophaalbeurt wordt afgerekend is het populairst onder Nederlandse gemeentes.

Dijkgraaf, E. en R. Gradus (2014) *Efficiency effects of unit-based pricing systems and institutional choices of waste collection*. Tinbergen Institute Discussion Paper, 003.

AOW-hervormingen

Een hervorming van de AOW van een omslagstelsel naar een kapitaaldeckingsstelsel waarin men gedurende het leven een pensioenuitkering opspaat, leidt niet noodzakelijkerwijs tot een toename van de welvaart. Een omslagstelsel leidt tot arbeidsmarktverstoringen in de vorm van een lager arbeidsaanbod doordat de premie niet afhangt van de uitkering. Een kapitaaldeckingsstelsel heeft inderdaad minder arbeidsmarktverstoringen, maar de verzekeringswaarde is ook minder, wat wil zeggen dat inkomenschokken in het leven minder goed kunnen worden opgevangen. Daarnaast leidt een kapitaaldeckingsstelsel tot meer relatieve armoede onder mensen met een laag inkomen, waardoor het pensioensysteem alsnog moet worden uitgebreid met een pijler met een omslagstelsel. Dit alles concluderen Draper *et al.* aan de hand van theoretisch onderzoek naar mogelijke alternatieven voor de AOW.

Draper, N., A. Nibbelink en J. Uhde (2013) *The design of pension schemes*. Netspar Discussion Paper, 069.

Beroepenmobiliteit

Van alle werkenden in Nederland wisselt 6,5 procent binnen vijf kwartalen van baan. Onder jongeren tot 35 jaar ligt dit percentage zelfs boven de tien procent. Na deze leeftijd neemt de beroepenmobiliteit af met het stijgen van de leeftijd. Onder het beroep 'organisatiedeskundige'

6,5%

Werkenden wisselt binnen vijf kwartalen van baan

wordt de meeste mobiliteit waargenomen: 22 procent van deze deskundigen wisselt binnen vijf kwartalen van beroep. De beroepenmobiliteit is het laagst onder artsen.

ROA (2013) *De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2018*. ROA Rapport, 011.